

**ПРОГРАМА „КУЛТУРНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО, НАСЛЕДСТВО
И СЪТРУДНИЧЕСТВО“ - ФМ НА ЕИП 2014-2021
РЕЗУЛТАТ 2 „ПОДОБРЕН ДОСТЪП ДО ИЗКУСТВА И КУЛТУРА“**

**CULTURAL ENTREPRENEURSHIP, HERITAGE AND
COOPERATION PROGRAM - EEA FM 2014-2021
RESULT 2 "IMPROVED ACCESS TO ARTS AND CULTURE"**

**СТРАТЕГИЯ
ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА НОВИ ПУБЛИКИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С
МОДЕРНИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ НА ДНЕСНИТЕ
ПОТРЕБИТЕЛИТЕ**

**STRATEGY
FOR ATTRACTING NEW AUDIENCES IN ACCORDANCE WITH THE
MODERN LIFESTYLE OF TODAY'S CONSUMERS**

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е	CONTENTS
<p>1. ПРЕДИСЛОВИЕ – ДИГИТАЛЕН РЕНЕСАНС НА ЗАНАЯТЧИЙСКИТЕ, КУЛИНАРНИТЕ И СОМЕЛИЕРСКИТЕ ТРАДИЦИИ</p>	<p>1. FOREWORD - DIGITAL RENAISSANCE OF CRAFT, CULINARY AND SOMELIER TRADITIONS</p>
<p>2. КОНТЕКСТ – ПРОДУКТИТЕ И УСЛУГИТЕ НА ТРАДИЦИОННИТЕ ЗАНАЯТИ В ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ЦИФРОВ ПАЗАР</p>	<p>2. CONTEXT – PRODUCTS AND SERVICES OF TRADITIONAL CRAFTS IN THE SINGLE EUROPEAN DIGITAL MARKET</p>
<p>3. ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ, ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И ТЕХНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ – ОПОРНИ ТОЧКИ ЗА РАЗГРЪЩАНЕ /ПРИЛАГАНЕ/ НА СТРАТЕГИЯТА</p>	<p>3. TARGET AREAS, TARGET GROUPS AND THEIR NEEDS – SUPPORTING POINTS FOR DEVELOPING / IMPLEMENTING / OF THE STRATEGY</p>
<p>4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ – ПОДКРЕПА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧИТЕ В КУЛТУРАТА И ПОДОБРЯВАНЕ ПОТРЕБИТЕЛСКИЯ ДОСТЪП ДО КУЛТУРНИ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ</p>	<p>4. STRATEGIC AND OPERATIONAL OBJECTIVES – SUPPORT FOR ENTREPRENEURS IN CULTURE AND IMPROVING CONSUMER ACCESS TO CULTURAL PRODUCTS AND SERVICES</p>
<p>5. МЕТОДОЛОГИЯ И СРЕДСТВА- ДЕЙНОСТИ, РЕЗУЛТАТИ И ПРОДУКТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПОСТАВЕНИТЕ ЦЕЛИ</p>	<p>5. METHODOLOGY AND TOOLS - ACTIVITIES, RESULTS AND PRODUCTS TO ACHIEVE THE OBJECTIVES</p>

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

<p>ПРЕДИСЛОВИЕ – ДИГИТАЛЕН РЕНЕСАНС НА ЗАНАЯТЧИЙСКИТЕ, КУЛИНАРНИТЕ И СОМЕЛИЕРСКИТЕ ТРАДИЦИИ</p>	<p>FOREWORD - DIGITAL RENAISSANCE OF CRAFT, CULINARY AND SOMELIER TRADITIONS</p>
<p>Уникалните традиционни европейски занаяти са свързани с производството на предмети за бита, инструменти и оръдия на труда, а също така и с местната кулинария по отколешни рецепти - производството на екологично чисти храни и напитки. Като културни ценности – майсторските умения и познания, влизат в групата на най-застрашените от изчезване нематериални артефакти. Те не притежават трайно физическо битие, което затруднява тяхното съхранение и социализация.</p> <p>Паралелно с това обаче, непрекъснато се увеличават възможностите за тяхното надграждане с нови технологии. Надграждане, както в процеса на тяхното производство, така също и в процеса на тяхното разпространение и социализация. Това засилва интереса на съвременните потребители към предлаганите занаятчийски производства, продукти и услуги. Този интерес се засилва още повече с нарастващия отлив от силно индустриализираните производства, отдалечаващи хората от природата, екологията, традицията и техните исторически корени.</p> <p>Цифровата революция отвори безгранични възможности за предприемачите в сферата на културата - всичко от демонстрация на местни майсторски умения, през презентиране на музейни сбирки онлайн - до стрийминг на концерти и представления, които осигуряват световна публика на събитието. В противен случай тези събития биха били видени единствено от местната общност.</p> <p>Сега те достигат до публиката на места с ограничена културна инфраструктура или пък излизат извън рамките на националните</p>	<p>The unique traditional European crafts are related to the production of household items, tools, and implements, as well as the local cuisine based upon ancient recipes and the production of organic food and beverages. Considered as cultural values these masterful skills and knowledge are among the most endangered intangible artifacts. They do not have a permanent physical existence, which makes it difficult for them to preserve and socialize.</p> <p>At the same time, however, the opportunities for upgrading them with new technologies are constantly increasing. Upgrading can include both the production process and the process of their spread and socialization. This increases the interest of modern consumers in the offered handicrafts, products, and services. Furthermore, this interest is exacerbated by the growing outflow of highly industrialized industries, alienating people from nature, ecology, tradition, and their historical roots.</p> <p>The digital revolution has opened up endless opportunities for cultural entrepreneurs: from demonstrating local craftsmanship, to presenting museum collections online and to streaming concerts and performances that provide a global audience for the event. Otherwise, these events would be seen only by the local community.</p> <p>They now reach the public in places with limited cultural infrastructure or go beyond national borders and can be</p>

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

граници и могат да бъдат наблюдавани от всяка точка на света. В същото време повишаването на образователните нива на потребителите и все по-големия избор от развлечения и предложения за свободното време означава, че хората са много по-взискателни. Всеки един културен продукт или услуга трябва да бъде готов да се бори за потребителския интерес.

Създаването на ново цифрово битие на занаятите в новия информационен век е сериозен принос в опазването, съхранение и социализацията на тези културни ценности.

Всички начинания в тази посока, включването на всички носители на културните ценности, източниците на информация и научен потенциал в една обща дигитална социална мрежа, ще повиши капацитета на заинтересованите страни за прилагането на един нов и модерен начин за съхранение и надграждане на занаятчийските производства. Съвременните културни процеси неминуемо носят белезите на интензивното развитие в комуникационните технологии и комуникационните мрежи. В новото време представителите на всяка категория от участници в социалната мрежа ще имат възможност, чрез своите персонални смарт-устройства, да получават информация, да разглеждат, да коментират, а паралелно с това и да публикуват снимки аудио-записи, текстове – свързани със създаването и потреблението на занаятчийски, кулинарни и енологички традиции или пък с конкретни личностни преживявания в процеса на тяхното културно потребление.

„Теоретично занаятчийските производства предполагат начин на живот, който е несъвместим с появата на продуктите и услугите на индустриалното общество. Това, обаче, е подвеждащо. Занаятчийското творчество кореспондира с основния човешки импулс - с желанието работата да се

watched from anywhere in the world.

At the same time, raising the educational levels of consumers and the growing choice of entertainment and leisure activities means that people are much more demanding. Every cultural product or service must be ready to fight for consumer interest.

The creation of a new digital existence of crafts in the new information age is a significant contribution to the storage, preservation, and socialization of these cultural values.

All efforts in this direction, the inclusion of all carriers of cultural values, sources of information, and scientific potential in a common digital social network, will increase the capacity of stakeholders to implement a new and modern way of preserving and upgrading craft industries. Modern cultural processes inevitably bear the marks of intensive development in communication technologies and communication networks. Nowadays, the representatives of each category of participants in the social network will have the opportunity by using their smart devices to receive information, view, comment, and at the same time publish photos, audio recordings, and texts related to the creation and consumption of handicraft, culinary and oenological traditions or with specific personal experiences in the process of their cultural consumption.

"Theoretically, handicrafts presuppose a way of life that is incompatible with the emergence of the products and services of industrial society. This, however, is misleading. Craftsmanship corresponds to the basic human impulse - the desire to do a good job for its own sake. This is what Richard Sennett wrote in his

свърши добре заради самата нея“. Така пише Ричард Сенет в книгата си *The Craftsman*, в която подчертава естествения инстинкт на хората да извършват квалифициран ръчен труд, независимо дали са майстори-занаятчии, лекари, адвокати или компютърни програмисти.

Външно погледнато изглежда, че занаятите отмират на фона на тотално глоболизиращ се и технологично развиващ се свят- свят в който магазините и търговските центрове предлагат едни и същи неща навсякъде: едни и същи дрехи, същите обувки, същите миризми. На този фон, в добре дефинирана ниша на ръчните производства, настъпва ренесанс на занаятите.

book *The Craftsman*, in which he emphasizes the inherited instinct of people to perform skilled manual labor, whether they are master craftsmen, doctors, lawyers, or computer programmers.

From the outside, crafts seem to be dying against the backdrop of a totally globalizing and technologically evolving world - a world where shops and malls offer the same things everywhere: the same clothes, the same shoes, the same smells. Against this background, in a well-defined niche of handicrafts, there is a renaissance of crafts.

<p>КОНТЕКСТ – ПРОДУКТИТЕ И УСЛУГИТЕ НА ТРАДИЦИОННИТЕ ЗАНАЯТИ В ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ЦИФРОВ ПАЗАР</p>	<p>CONTEXT – PRODUCTS AND SERVICES OF TRADITIONAL CRAFTS IN THE SINGLE EUROPEAN DIGITAL MARKET</p>
<p>Насърчаване развитието на местните занаяти създава възможности за развитие на местните култури и национални идентичности.</p> <p>Привличането на обществеността към европейската култура и занаятите е водещ приоритет за Европейската комисия. Акцентът е върху развитието на публиката и потребителите на занаятчийските производства, продукти и услуги. Развитието на публиката е стратегически, динамичен и интерактивен процес на осигуряване на широк достъп до изкуствата. Той цели да привлече хората и общностите да изпитат, да се насладят, да участват и да оценят изкуствата и занаятите посредством презентации и дегустации – предлагани от местните майстори-занаятчии. Стратегията за привличане на нови публики трябва да е съобразена с новия стил и начин на живот на съвременните потребители. Както се посочва в документите на Европейската комисия новият европейски Баухаус се застъпва за обогатяване на преживявания, които отговарят на нужди извън нашето материално измерение, вдъхновени от творчеството, изкуството и културата. Насърчаването на местните занаяти дава възможност за съхранение, развитие и обогатяване на местните култури и идентичности. Запазването на ноу-хауто на материалното наследство прави възможно и запазването на знанията за нематериалното наследство. Занаятчиите често са лидери сред членове на своите местни общности, тъй като притежават знания и умения, изграждани от поколения в местните територии. По този</p>	<p>Encouraging the development of local crafts creates opportunities for the development of local cultures and national identities.</p> <p>Involving the public in European culture and crafts is a top priority for the European Commission. The emphasis is on the development of the audience and consumers of handicrafts, products, and services. Audience development is a strategic, dynamic, and interactive process of providing wide access to the arts. It aims to attract people and communities to experience, enjoy, participate in and appreciate the arts and crafts through presentations and tastings offered by local craftsmen. The strategy for attracting new audiences must be consistent with the lifestyle of modern consumers. As stated in European Commission documents, the new European Bauhaus is committed to enriching experiences that meet needs beyond our material dimension, inspired by creativity, art and culture. The promotion of local crafts provides an opportunity to preserve, develop and enrich local cultures and identities. Preserving the know-how of the tangible heritage also makes it possible to preserve the knowledge of the intangible heritage. Craftsmen are often leaders among members of their local communities, as they possess knowledge and skills built on by generations in local areas. In this way, they consolidate community identity and thus facilitate social cohesion. They</p>

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

начин те консолидират общностна идентичност и по този начин улесняват социалното сближаване. Те могат да съживят пространства и предмети, които не се използват, правят ги използваеми и подходящи за съвременното време и помагат на общностите да възстановят ценни културни ресурси. Това е една от причините за целенасочените усилия към съхраняване на местната традиция и улесняване на майсторите при организирането на ефективна стратегия за предаване на умения и знания от поколения на поколения.

Основните направления в „Зелената сделка“ следва да бъдат културно ориентирани към човека и положителни и осезаеми преживявания. Тя има за цел да доведе до зелена трансформация на застроената среда и строителния сектор и в същото време да предизвика широка дискусия за бъдещите начини на съвместен живот, на кръстопътя между изкуство, култура, социално включване, наука и иновации. Занаятите играят голяма роля в справянето с тези проблеми, тъй като са загрижени за средата, която обитаваме и подобряването ѝ чрез устойчиви практики, като същевременно подкрепят местните култури, идентичности и икономики.

Целенасочена подкрепа на занаятчиите за техния цифров преход – за по-добра и по-ефективна комуникация с тяхната разширяваща се аудитория

Майсторите-занаятчици играят важна роля за създаването на естетически богати пространства, които поставят различни култури и дисциплини в диалог. Особено в строителните занаяти майсторите рядко работят сами и винаги има голям потенциал за ефективен обмен между професионалисти и клиенти. Това също води до разцвет на една по-приобщаваща и кръгова икономика. Представянето на по-добри пространства и

can revitalize unused spaces and objects, make them usable and appropriate for modern times, and help communities restore valuable cultural resources. This is one of the reasons for the purposeful efforts to preserve the local tradition and make it easier for the masters to organize an effective strategy for the transfer of skills and knowledge from generation to generation. The main directions in the "Green Deal" comprise set of values that are culturally oriented, human-centered and focused on positive and tangible experiences. The new growth strategy of the EU aims to bring about a green transformation of the built environment and the construction sector, while at the same time provoking a broad discussion on future ways of living together, at the crossroads between art, culture, social inclusion, science, and innovation. Crafts are considered to play a major role in tackling these problems, as they are concerned with the environment we live in and with its improvement by implementing sustainable practices, at the same time supporting local cultures, identities, and economies.

Targeted support for artisans for their digital transition - for better and more effective communication with their expanding audience.

Craftsmen play an important role in creating aesthetically rich spaces that put different cultures and disciplines in dialogue. Especially in construction crafts, craftsmen rarely work alone and there is always great potential for a fruitful exchange between professionals and clients. This also leads to the flourishing of a more inclusive and circular economy. Representing better

среди се превръща в колективна практика за процъфтяване на човешките взаимодействия. За да бъдат подкрепени тези благотворни процеси е необходимо да се помогне на занаятчиите да направят съответния цифров преход, така че да могат да комуникират чрез своите богати и разнообразни практики, по-ефективно и с по-широка аудитория.

В занаятите често се използват традиционни технологии и методи за преработка. Това обаче не означава, че те не могат да бъдат надградени с иновативни и модерни технологични решения. Напротив, занаятчиите имат по-задълбочени познания за суровините, с които работят. В тази връзка са полезни техните практики за създаване на къса верига за доставки. Това им позволява да избират разумно ресурси и да произвеждат по-малко отпадъци спрямо индустриалните процеси. Тяхното внимание е активно във всяка стъпка от производството - не само в конкретната ръчната работа. Често се предпочитат местните материали, което означава, че тяхната свързаност със земята не е просто абстрактна зависимост - Напротив - тя е основана на богата екологична култура. Като цяло, занаятчийските професии могат да добавят повече стойност и да предложат огромни познания за практиките за устойчиво развитие.

spaces and environments is becoming a collective practice and human interactions are thriving in the process. To support these beneficial processes, it is necessary to help artisans make the appropriate digital transition so that through their rich and diverse practices they can communicate more effectively to a wider audience. Traditional technologies and processing methods are often used in crafts. However, this does not mean that they cannot be upgraded with innovative and modern technological solutions. On the contrary, artisans have a deeper knowledge of the raw materials they work with. In this regard, their practices for creating a short supply chain are useful. This allows them to choose resources wisely and to produce less waste than industrial processes. Their attention is active in every step of the production - not only in the specific manual work. Local materials are often preferred, which means that their connection to the earth is not just an abstract dependence. On the contrary, it is based on a rich ecological culture. In general, craft professions can add more value and offer a vast knowledge of sustainable development practices.

<p>ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ, ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И ТЕХНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ – ОПОРНИ ТОЧКИ ЗА РАЗГРЪЩАНЕ /ПРИЛАГАНЕ/ НА СТРАТЕГИЯТА</p>	<p>TARGET AREAS, TARGET GROUPS AND THEIR NEEDS – SUPPORTING POINTS FOR DEVELOPING / IMPLEMENTING / OF THE STRATEGY</p>
<p>Целеви територии</p> <p>Избрани целеви територии за привличане на нови публики Четирите целеви територии / Високи Западни Родопи; Розовата долина; Териториите на юг от Бургас; Тракийско родопската яка / са подбрани в съответствие с приоритетите на РЕЗУЛТАТ 2 „ПОДОБРЕН ДОСТЪП ДО ИЗКУСТВА И КУЛТУРА“ - за включване на представители на различни етнически групи и малцинства. Избраните територии включват местното българско население; българи-каракачани /гръцки говореща етническа общност/ ; българо-мохамедани; българи от турски произход и представители на ромите. Този избор създава условия за представяне на местното фолклорно изкуство, бит, занаяти и обичаи с изключително разнообразен характер и в съчетание с културните традиции на потомците на древните викинги за ориентиране дейностите към един междуетнически културен диалог- на основата на културното наследство. Подбраните целеви територии са относително отдалечени от високо урбанизираните градски центрове, а също така са относително изоставащи в своето икономическо развитие. Тяхна обединяваща черта е богатото нематериално културно наследство - фолклорно изкуство, местен бит и занаяти, обичаи и традиции.</p> <p>Потребности и предизвикателства, свързани с развитието на целевите</p>	<p>Target areas</p> <p>Selected target areas to attract new audiences The four target territories / High Western Rhodopes; Rose Valley; The territories south of Bourgas; Thracian Rhodope collar / are selected following the priorities of RESULT 2 "IMPROVED ACCESS TO ARTS AND CULTURE" - to include representatives of different ethnic groups and minorities. The selected territories include the local Bulgarian population; Bulgarians-Karakachans / Greek-speaking ethnic community /; Bulgarian-Mohammedans; Bulgarians of Turkish origin and Roma representatives. This choice creates conditions for the presentation of local folk art, life, crafts, and customs of extremely diverse nature and in combination with the cultural traditions of the descendants of the ancient Vikings to orient activities to an interethnic cultural dialogue based on cultural heritage. The selected target areas are relatively distant from the highly urbanized centers and are also relatively lagging in their economic development. Their unifying feature is the rich intangible cultural heritage - folk art, local life and crafts, customs, and traditions.</p> <p>Needs and challenges related to the development of the target areas</p> <ul style="list-style-type: none"> • The first challenge is that rural and mountainous areas are becoming increasingly popular among consumers of products and services in the field of

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

територии

• **Първото предизвикателство** е, че селските и планинските територии придобиват все по-голяма популярност сред потребителите на продукти и услуги в сферата на културния туризъм и занаятчийските производства. Заедно с това, в част от тези територии има изградена много добра туристическа инфраструктура със съответното спортно, уелнес, спа и туристическо оборудване. Природните богатства и съществуващата материално-техническа база са прекрасна възможност за съчетание на културното потребление с продуктите на рекреационния туризъм. Това са спа и кинезитерапия, спортни, уелнес и туристически занимания, практики за здравословен начин на живот и др.

• **Второто предизвикателство** е, че селските и планинските райони все повече се превръщат в доставчик на уникални храни и хранителни продукти. Богатството от автентични и разнообразни продукти на местните фермерски и занаятчийски производства успешно противостоят икономически на глобализираната хранителна индустрия в новото време. Пазарният потенциал на тези продукти е в тяхното изключително високо био разнообразие, екологическа чистота и местната автентичност на тяхното производство и обработка. Този пазарен потенциал е основание за целенасочени усилия за подкрепа на предприемачите в сферата на културата и занаятите, чрез изграждането на специализирана онлайн инфраструктура за презентации, демонстрации и дегустации.

• **Третото предизвикателство** е, че относителната отдалеченост на селските и планинските територии, или пък съществуващата висока цена на интеграция на описаните местни продукти

cultural tourism and handicrafts. In addition, in some of these areas there is a very good tourist infrastructure with the relevant sports, wellness, spa and tourist equipment. The natural resources and the existing material and technical possibilities are a wonderful opportunity for combining the cultural consumption with the products of the recreational tourism. These include spa and kinesitherapy sports, wellness and tourist activities, healthy lifestyle practices, etc.

• **The second challenge** is that rural and mountainous areas are increasingly becoming suppliers of unique food and food products. The wealth of authentic and diverse products of local farmers and handicrafts successfully resists the globalized food industry economically in modern times. The market potential of these products is in their extremely high biodiversity, ecological purity and local authenticity of their production and processing. This market potential is the basis for targeted efforts to support entrepreneurs in the field of culture and crafts, by building a specialized online infrastructure for presentations, demonstrations and tastings.

• **The third challenge** is that the relative remoteness of rural and mountainous areas, or the existing high cost of integrating the described local products and services with the markets in urban areas, is already surmountable. Overcoming the isolation of local business by global economic processes is possible and is obvious in the number of good practices supporting the effective functioning of digital business models. Synchronizing local entrepreneurial activity with the global digital economy is a motivation for the formation of new digital skills and the creation of new jobs oriented towards

и услуги с пазарите в урбанизираните територии, вече са преодолими. Преодоляването на изолацията на местния бизнес от глобалните икономически процеси е възможно и очевидно в множеството добри практики за ефективно функциониране на дигитални бизнес модели. Синхронизирането на местната предприемаческа активност с глобалната дигитална икономика е мотивация за формирането на нови дигитални умения и разкриването на нови работни места, ориентирани към младите хора.

Целеви групи

Всички участници в процесите за съхранение и социализация на местното културно наследство.

Проектните дейности са ориентирани към продукти и резултати, които създават нови иновативни възможности за всички участници в процесите на съхранение и социализация на местното културно наследство в целевите територии.

Съвременният, глобализиращ се свят, се характеризира с промени – за което е необходима синхронизация в работата на всички заинтересовани страни; използване на съвместими дигитални инструменти и работа в партньорска мрежа. Това е причината, поради която в целевите групи са включени експерти и специалисти - участващи в управлението на историческите артефакти, образователните и културните институции - предоставящи знания и организиращи културните събития, а също така и предприемачите - доставчици на продукти и услуги на културния туризъм; музейни и читалищни работници; екскурзоводи и туроператори, занаятчии, фолклорни творци и изпълнители; хотелиери и ресторантьори от целевите територии. В групата на

young people.

Target groups

Participants in the local cultural heritage preservation and socialization processes

The project activities are product and result oriented, which create new innovative opportunities for all participants in the processes of preservation and socialization of local cultural heritage in the target areas. The modern, globalizing world is characterized by changes which require synchronization in the work of all stakeholders; use of compatible digital tools, and work in a partner network. This is the reason why the target groups include experts and specialists - involved in the management of historical artifacts, educational and cultural institutions - providing knowledge and organizing cultural events, as well as entrepreneurs - providers of products and services of cultural tourism; museum and community centers workers; guides and tour operators, craftsmen, folk artists, and performers; hoteliers and restaurateurs from the target areas. In the group of craftsmen, in addition to representatives of the local Bulgarian population, there are also representatives of the local ethnic minorities - Bulgarian-Muslims and Bulgarians of Turkish origin.

Needs and challenges for the target groups

The products and results of the project will prepare the participants in the processes of preservation and socialization of cultural heritage. Further, it will facilitate their ability to address the challenges of modern

занаятчиите, освен представители на местното българско население, участват и представители на местните етнически малцинства- българи-мохамедани и българи от турски произход.

Потребности и предизвикателства пред целевите групи

Продуктите и резултатите от проекта ще подготвят участниците в процесите по съхранение и социализация на културното наследство – за справяне с предизвикателствата на новото време, а именно:

- **Предизвикателства**, свързани с характера на социализация на културното наследство, чрез модерните цифрови технологии историческите културни ценности стават достъпни без никакви ограничения във времето и пространството.

- **Предизвикателства**, свързани с новата комуникационна достъпност с експресивен мултимедиен формат с висок интензитет на въздействие. Чрез своите смарт телефони съвременните потребители могат да се наслаждават и докосват до културните артефакти от всички точки на света по всяко време. Паралелно с това, чрез смарт устройствата могат да организират бързо и лесно своите туристически културни пътувания, да получават информация за необходимата логистика и да имат пълна свобода по отношение на избория от тях начин на културно потребление.

- **Предизвикателства**, произтичащи от новите бизнес-модели за предлаганите продукти и услуги в сферата на културното наследство. Някои от традиционните професии постепенно изчезват или се редуцират в други, като

times, namely:

- **Challenges** related to the nature of the socialization of cultural heritage: through modern digital technologies historical cultural values become accessible without any restrictions in time and space.

- **Challenges** related to the new communication accessibility to an expressive multimedia format with a high intensity of impact. With their smart phones, modern users can enjoy and experience cultural artifacts from anywhere and any time. Additionally, with smart devices they can quickly and easily organize their tourist cultural trips, receive information about the necessary logistics and have complete freedom in terms of their chosen way of cultural consumption.

- **Challenges** arising from the new business models for the offered products and services in the field of cultural heritage. Some of the traditional professions are gradually disappearing or being reduced to others, and at the same time new professions and business models are emerging, requiring qualitatively new professional skills and knowledge. Digital literacy and the ability to work with different types of public or private digital techniques for cultural animation are becoming increasingly important. Modern technical means have an intuitive interface and give complete freedom to each local community member to connect and present their unique products and services in the global economic market. According to sociological surveys / Media Pool / 95% of telephone users own smart devices. These devices can take quality photos, videos, make presentations, connect to the Internet and social networks, publish text and multimedia information, and overall play a key role in the services and products offered.

паралелно с това се появяват нови професии и бизнес модели, изискващи качествено нови професионални умения и знания. Все по-голямо значение придобива цифровата грамотност и възможностите за работа с различни видове обществени или частни цифрови техники за културна анимация. Съвременните технически средства притежават интуитивен интерфейс и предоставят пълна свобода на всеки един от членовете на местните общности да се свързва и присъства със своите уникални продукти и услуги на глобалния икономически пазар. Социологическите проучвания /Медия пул/ показват, че 95% от потребителите на телефонни услуги притежават смарт устройства. Тези устройства могат да правят качествени снимки, видеофилми, презентации, да се свързват с интернет и социалните мрежи, да публикуват текстова и мултимедийна информация и цялостно да играят ключова роля в предлаганите услуги и продукти.

• **Предизвикателства**, произтичащи от предпочитанията към местното кулинарното изкуство и домашното производство - в противовес с индустриалните производства на храни и напитки . Това е своеобразно завръщане към домашните производства, автентични стари рецепти, екологични продукти с качествена ръчна обработка. Домашните производства на храни и напитки и продуктите на местните занаятчии и фермери съхраняват традиционните технологии с дълбоки исторически корени, като паралелно с това се надграждат с модерни иновативни технологични решения, за да съответстват на стила и начин на живот на днешните потребители.

• **Challenges** arising from preferences for local culinary arts and home production - as opposed to industrial food and beverage industries. This is a kind of return to home production, authentic old recipes, and organic products with quality handicrafts. Domestic food and beverage production and the products of local artisans and farmers preserve traditional technologies with deep historical roots, while at the same time being upgraded with modern innovative technological solutions to suit the style and lifestyle of today's consumers.

СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ –

STRATEGIC AND OPERATIONAL OBJECTIVES –

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

<p>ПОДКРЕПА ЗА ПРЕДПРИЕМАЧИТЕ В КУЛТУРАТА И ПОДОБРЯВАНЕ ПОТРЕБИТЕЛСКИЯ ДОСТЪП ДО КУЛТУРНИ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ</p>	<p>SUPPORT FOR ENTREPRENEURS IN CULTURE AND IMPROVING CONSUMER ACCESS TO CULTURAL PRODUCTS AND SERVICES</p>
<p>Стратегическа цел: Привличане на нови публики и ценители на занаятчийските производства чрез специализирани уеб и мобилни приложения, функциониращи в унисон с модерния стил и начин на живот на съвременните потребители и интегрирани с единния европейски цифров пазар.</p> <p>Оперативни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запазване и разширяване социализацията на отделните видове занаяти и интензифициране на икономическото присъствие на майсторите-занаятчии в стопанския и културен живот на европейските държави. • Опазване и съхранение на занаяти, застрашени от изчезване. • Повишаване на цифровата грамотност на майсторите-занаятчии с цел максимална изява на техните талант, майсторство и уникални умения - за привличане на потребителски интерес към тяхната продукция. • Създаване на условия за висококачествена професионална подготовка на майстори-занаятчии и провеждане на обучения за любители, пътешественици с интерес към местните занаяти и традиции във формата на „учене през целия живот“ • Подкрепа на малките предприемачи, работещи в сферата на фолклорните изкуства, занаятите и културния туризъм за преодоляване и излизане от здравната, икономическата и политическата кризи, в условията на интензивните процеси за цифровизация 	<p>Strategic goal: Attracting new audiences and connoisseurs of handicrafts through specialized web and mobile applications, operating in unison with the modern style and lifestyle of modern consumers and integrated with the single European digital market.</p> <p>Operational objectives:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preservation and expansion of the socialization of the different types of crafts and intensification of the economic presence of the master craftsmen in the economic and cultural life of the European countries. • Conservation and preservation of endangered crafts. • Increasing the digital literacy of master craftsmen in order to maximize the expression of their talent, mastery and unique skills - to attract consumer interest in their products. • Creating conditions for high-quality professional training of master craftsmen and conducting trainings for amateurs, travelers with an interest in local crafts and traditions in the form of "lifelong learning" • Support for small entrepreneurs in the field of folk arts, crafts and cultural tourism to overcome health, economic and political crisis in the process of intensive digitization

<p>МЕТОДОЛОГИЯ И СРЕДСТВА – ДЕЙНОСТИ, РЕЗУЛТАТИ И ПРОДУКТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПОСТАВЕНИТЕ ЦЕЛИ</p>	<p>METHODOLOGY AND TOOLS - ACTIVITIES, RESULTS AND PRODUCTS TO ACHIEVE THE OBJECTIVES</p>
<p>Създаване на тематична социална мрежа в уеб и мобилен формат - традиционни занаяти в България</p> <p>За постигане на поставените цели е необходимо социалната мрежа да отговаря на следните основни изисквания</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Добре видима в националното и международното интернет-пространство. Това ще позволи на българските предприемачи в сферата на културата и занаятите да осъществяват взаимодействия в непрекъснато глобализиращия се свят, а също така и да участват качествено и ефективно в единния дигитален европейски пазар. ● Устойчива и саморазвиваща се. Структурирана без никаква йерархия и подчиненост- позволяваща свободно включване на всички участници в процесите на съхранение и социализация на нематериалното културно наследство. Притежаваща лесен и удобен интуитивен интерфейс за преглед, извършване на различни трансакции и публикуване на текстове, снимки и видео. ● Съдържаща профили на отделните занаяти, групирани в дигитална занаятчийска „банка“ с демонстрационни видеоклипове за различните видове занаятчийски технологии и производства. Информацията в профилите, създадена с текстове, снимки и видео, ще се съдържа в 	<p>Creating a thematic social network in web and mobile format for traditional crafts in Bulgaria</p> <p>In order to achieve the set goals it is necessary to develop a social network that meets the following basic requirements</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Easily detectable, visible, and accessible in the national and international Internet space. This will allow Bulgarian entrepreneurs in the field of culture and crafts to interact in the ever-globalizing world, as well as to participate qualitatively and effectively in the single digital European market. ● Sustainable and self-developing. Structured without any hierarchy and subordination - allowing free inclusion of all participants in the processes of preservation and socialization of intangible cultural heritage. Possessing an easy and convenient intuitive interface for viewing, performing various transactions and publishing texts, photos and videos. ● Contains profiles of individual crafts, grouped in a digital craft "bank" with demonstration videos on different types of craft technologies and industries. The information in the profiles, created with texts, photos and

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

<p>информационен слой на Google map, съобразно съответната геолокация.</p> <ul style="list-style-type: none">● Със специализирано мобилно приложение създаване на нискобюджетни и любителски видеоклипове в „selfie“ и „live“ – формати. Видеоклиповете могат да бъдат създавани със смартфоните на участниците и с различни относително евтини приспособления, като: селфи-стик; блогер-кит; гимбъл за телефон; дрон и др. Създадените видеоклипове автоматично ще се транспортират, публикуват и визуализират в профила на техния автор. По този начин участниците в мрежата ще могат да създават нискобюджетни видеофилми, насочени към : образователни презентации на артефакти и занаятчийски традиции; обучителни демонстрации на занаяти и фолклорни изкуства; изпълнение на кулинарни рецепти и кулинарни дегустации; обучения на любители по енология и сомелиерство за повишаване на техните качества като ценители и познавачи● С възможности за онлайн или хибридни обучения. В онлайн обучителния център ще се придобиват майсторски знания и умения за надграждане на традиционните занаяти с нови технологии. Ще се създадат условия за повишаване дигиталната култура на майсторите-занаятчии, а също така ще могат да бъдат валидирани /сертифицирани/ придобитите умения и знания.● Със специализирана секция за любители и аматьори от типа „учене през целия живот“ - с безплатни онлайн обучителни курсове за	<p>videos, will be contained in the information layer of Google map, according to the respective geolocation.</p> <ul style="list-style-type: none">● Create low-budget and amateur videos in "selfie" and "live" formats with a specialized mobile application. The videos can be created with the participants' smartphones and various relatively inexpensive devices, such as: selfie; blogger whale; telephone gimbal; drone, etc. The created videos will be automatically transported, published and previewed in the profile of their author. In this way, the participants in the network will be able to create low-budget videos aimed at: educational presentations of artifacts and craft traditions; educational demonstrations of crafts and folk arts; execution of culinary recipes and culinary tastings; trainings for lovers of oenology and sommelier to enhance their abilities as connoisseurs and gourmets● With opportunities for online or hybrid training. The online training center will acquire masterful knowledge and skills to upgrade traditional crafts with new technologies. Conditions will be created for raising the digital culture of the master craftsmen, and also the acquired skills and knowledge will be able to be validated / certified /.● With a specialized section for non-professionals and amateurs of the type "Lifelong learning" -
--	---

<p>различни занаятчийски умения, кулинарни дегустации, сомелиерство и енология и платени пътувания за провеждане на образователни занаятчийски практики в региони и територии с утвърдени занаятчийски производства. По този начин ще се повиши интереса на пътешествениците, туристите и гостите в региони и страни с утвърдени занаятчийски традиции и продукти и услуги към кулинарията, винения и гурме туризма.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● С търговска онлайн секция /платформа/ за включване на занаятчиите, като доставчици на туристически продукти и услуги, в културния, винения, кулинарния, селския и гурме туризма. Ще бъдат предоставени различни електронни инструменти за онлайн продажби на занаятчийска продукция и връзка с европейския цифров пазар. ● С иновативно мобилно приложение „Дигитален импресарио“. Мобилно приложение, съдържащо търговските послания на местни занаятчии и гидове, предлагащи „тематични вечери и културни диалози“ – насочени към пътешественици, туристи и гости на съответните територии. Като домакини на тези събития /специализирани форми на културен туризъм/ те ще имат възможност да организират познавателни курсове, демонстрации на своите умения и знания и дегустации на занаятчийските производства на храни и напитки. <p>Създаване на мобилна виртуална лаборатория за цифровизация на местното културно наследство</p>	<p>with free online training courses for various crafts skills, culinary tastings, sommelier and oenology and paid trips to conduct educational craft practices in regions and territories with established craft industries. Thus the interest of travelers, tourists and guests in regions and countries with established craft traditions, products and services in wine and gourmet tourism will increase</p> <ul style="list-style-type: none"> ● With a commercial online section / platform / to include artisans, as providers of tourism products and services, in cultural, wine, culinary, rural and gourmet tourism. Various electronic tools for online sales of handicrafts and connection to the European digital market will be provided. ● With the innovative mobile application "Digital Impresario", a mobile application containing commercial messages of local craftsmen and guides offering "themed evenings and cultural dialogues", aimed at travelers, tourists and guests in the respective territories. As hosts of these events / specialized forms of cultural tourism / they will have the opportunity to organize training courses, demonstrations of their skills and knowledge, and tastings of artisanal food and beverage. <p>Establishment of a mobile virtual laboratory for digitization of the local cultural heritage</p> <p>Virtual laboratory because:</p>
---	--

Този документ е създаден по ПРОЕКТ BGCULTURE-2.001-0093, „Модерни техники за европейски межкултурен диалог и културно потребление - фолклорните изкуства, бит и занаяти на потомците на норвежките викинги и различни етноси от България“, изпълняван с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП

Виртуална лаборатория, защото:

В нея ще бъдат реализирани, паралелно, три основни процеса – цифровизация, презентация и потребление на културните ценности. Във всеки един от трите, паралелно протичащи, процеса ще могат да се включват едновременно, както местните майстори-занаятчии, творците и културните оператори, така също и меценати, туристически оператори, предприемачи в областта на културата и туризма, местни жители и потребители, представители на гражданското общество, туристи и гости, посещаващи съответната територия. За всички тях ще бъдат осигурени възможности за добавяне /краудсорсинг/ на цифрово съдържание, във всеки един от процесите протичащи във виртуалната лаборатория. Добавеното съдържание може да има за цел цифровизиране и публикуване, презентирание и популяризиране или пък документиране на преживяванията и възприемането на културните ценности в процеса на тяхното потребление. Виртуалната лаборатория дава възможност в нея да се включват участници от различен тип и от различни категории - културни оператори, майстори, творци, експерти и други носители на културни ценности от различни територии и райони. Приобщаването на нови участници, освен тези които ще бъдат включени чрез проектните дейности, е неограничено.

Мобилна лаборатория, защото:

Виртуалната лаборатория ще бъде изградена на основата на уеб и мобилно приложения, което създава удобства и възможности за всички участващи в нея да работят чрез десктоп, лаптоп или мобилен телефон. Ролята на основен технически инструмент за цифровизацията ще се изпълнява от смартфоните на участниците

In it, three main processes will be realized in parallel - digitization, presentation and consumption of cultural values. In each of the three parallel processes, local craftsmen, artists and cultural operators will be able to be involved at the same time, as well as patrons, tour operators, entrepreneurs in the field of culture and tourism, local residents and consumers, civil society representatives, tourists and guests visiting the territory. All of them will be provided with opportunities for adding / crowdsourcing / of digital content in each of the processes taking place in the virtual laboratory. The added content may be aimed at digitizing and publishing, presenting and promoting or documenting the experiences and perceptions of cultural values in the process of their consumption. The virtual laboratory provides an opportunity to include participants of different types and different categories - cultural operators, masters, artists, experts and other bearers of cultural values from different territories and regions. The inclusion of new participants, apart from those who will be involved through the project activities, is unlimited.

Mobile laboratory because:

The virtual laboratory will be built on the basis of web and mobile applications, which creates conveniences and opportunities for all participants in it to work via desktop, laptop or mobile phone. The role of the main technical tool for digitization will be performed by the smartphones of the participants in the virtual laboratory. In the last few years, smartphones have acquired many features and capabilities for creating high-quality multimedia content. Marketing research

във виртуалната лаборатория. През последните няколко години смартфоните придобиха множество функции и възможности за създаване на висококачествено мултимедийно съдържание. Маркетинговите проучвания показват, че населението в България разполага с повече от 2 млн. качествени камери в притежаваните от тях телефони. Самото културно потребление, на цифровизираните културни ценности, също така основно ще протича чрез екраните и висококачествените дисплеи на съвременните телефонни апарати. Тези констатации създават сериозна мотивация за прилагане на техниките за цифрова културна анимация, паралелно с дейностите, повишаващи достъпа и създаващи възможности за потребление на цифрови културни продукти. Това е в съответствие с новаторските принципи на конективната психология и рецептивната естетика – детерминиращи новия тип социално включване, културно участие и културно потребление.

Виртуалната лаборатория е във формат на мобилна апликация и осигурява възможности за равнопоставено участие на всички целеви групи – майстори – занаятчии; шеф-готвачи; местни жители; доставчици на туристически продукти и услуги – предприемачи; туроператори и др.; структури на гражданското общество, организации с идеална цел и други заинтересовани страни - изследователи, студенти, хора, търсещи възможности да задълбочат знанията си в сферата на културното наследство, история и т.н.

Виртуалната лаборатория притежава качествата мобилност и преносимост, и създава възможности за формиране на цифрово културно съдържание и стимулиране на културно потребление, в различни територии и крайбрежни зони.

shows that the population in Bulgaria has more than 2 million quality cameras in the phones they own. The very cultural consumption of digitized cultural values will also mainly take place through the screens and high-quality displays of modern telephones. These findings create a strong motivation for the application of digital cultural animation techniques, in parallel with activities that increase access and create opportunities for consumption of digital cultural products. This is in line with the innovative principles of connective psychology and receptive aesthetics - determining the new type of social inclusion, cultural participation and cultural consumption.

The virtual laboratory is in the format of a mobile application and provides opportunities for equal participation of all target groups: masters, craftsmen, chefs, locals; suppliers of tourism products and services: entrepreneurs, tour operators, etc; structures of civil society, non-profit organizations and other stakeholders: researchers, students, people looking for opportunities to deepen their knowledge in the field of cultural heritage, history, etc.

The virtual laboratory has the qualities of mobility and portability, and creates opportunities for the formation of digital cultural content and stimulation of cultural consumption in different territories and coastal areas.

Streaming digitization and socialization because:

The concept of digitalization is constantly changing and gaining new

Стрийминг цифровизация и социализация, защото:

Понятието цифровизация непрекъснато се променя и придобива нови измерения, паралелно с ускореното развитие и усъвършенстване на технологичните решения и устройства. Новите качества на цифровите продукти и услуги е необходимо да бъдат съобразени и да съответстват на модерния стил и начин на живот на съвременните потребители. Дори само бегъл поглед в социалните мрежи и електронните медии показва категорична миграция от т.н.р. „документални“ филми и ефектните видеоклипове с ниско вербално съдържание към „репортажния“ стил в различните видео-формати. В терминът „стрийминг“ акцента попада не толкова, че в момента нещо се излъчва „на живо“, а в това, че авторът на лайф-клипа е започнал да излъчва „на живо“. Т.е. фокусът е върху автора или интерпретатора на легендите, хипотезите, историческите разкази или демонстриращия съответните местни традиции. Този тип цифровизация създава редица предимства при визуализацията на културните ценности и увеличава възможностите за привличане вниманието на културните аудитории. Стриймингът е активно търсен от съвременните потребители и започва да се превръща в основен формат за изява и потребление. Съвременните интернет-платформи и електронни социални мрежи разполагат с множество удобни функции за относително лесно и бързо създаване на лайф-клипове, като паралелно с това съществуват множество удобни и ефективни канали за тяхното разпространение. Стриймингът, като формат за цифровизация на културните ценности, може много лесно да бъде интегриран във виртуалната лаборатория. Такъв един подход ще осигури възможности

dimensions, in parallel with the accelerated development and improvement of technological solutions and devices. The new qualities of digital products and services need to be tailored and in line with the lifestyle of modern consumers. Even a cursory glance at social networks and electronic media shows a definite migration from the so-called "Documentaries" and spectacular videos with low verbal content to the "reportage" style in various video formats. The emphasis in the term "streaming" is not so much that something is currently being broadcast "live", but that the author of the live video has started broadcasting "live", i.e. the focus is on the author or interpreter of legends, hypotheses, historical narratives or demonstrating relevant local traditions. This type of digitization creates a number of advantages in the visualization of cultural values and increases the opportunities for attracting the attention of cultural audiences. Streaming is actively sought after by modern users and is beginning to become a major format for expression and consumption. Modern Internet platforms and electronic social networks have many convenient features for relatively easy and fast creation of life videos, and at the same time there are many convenient and effective channels for their distribution. Streaming, like format for digitization of cultural values can be very easily integrated into the virtual laboratory. Such an approach will provide opportunities for rapid and quality training in technology and principles of work in the newly created virtual laboratory - for all target groups, real and potential participants in it.

<p>за бързо и качествено провеждане на обучения в технологиите и принципите на работа в новосъздадената виртуална лаборатория - за всички целеви групи, реални и потенциални участници в нея.</p>	
<p>Стратегията е разработена на основата на : „Проучване на фолклорните, занаятчийските, кулинарните и сомелиерските традиции в четири от селските райони в България“. Проучването е реализирано от представители на норвежкия партньор- Fjellugla Kompetanse SA и българския партньор- СНЦ „Био-Б-Еко“.</p>	<p>The strategy is developed on the basis of:</p> <p>"Study of folklore, handicrafts, culinary and sommelier traditions in four of the rural areas in Bulgaria. The study was conducted by representatives of the Norwegian partner - Fjellugla Kompetanse SA and the Bulgarian partner - NGO "Bio-B-Eco".</p>